

LA PATRIA CATALANA.

SETMANARI DE LITERATURA, CIENCIAS, ARTS E INTERESSOS LOCALS.

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.

VALLS: trimestre. . rals 9.
Fora 9 y 1/2.
Un número sol. 1.

ADVERTENCIA.

No 's publicará cap escrit sense la firma del autor com tampoch se retornarán los originals que no 's inserten.

PUNTS DE SUBSCRIPCIÓ.

VALLS: Administració carrer de San Olaguer, 11.
Barcelona: Texidó y Parera, Pi, 6.
Los demás puntos remetent l'import de la subscripció en sellos de correu

ANY II.

VALLS 1.er MAIG DE 1881.

NÚM. 13.

CRÓNICA.

Dissapte dia 23 de Abril, á l' hora en que lo passat número estaba ja en prempsa descarregá una tempestat ab trons y pedregada, agafant desde lo camí del Freixa en lo lloch anomenat Santa Magdalena fins á l' altre costat de la Vila y lloch denominat font del Catllar, y desde lo Tom del balcó fins prop lo extrem de la partida del Bosch. Lo centre del núvol descarregá entre la Masia de Cañellas y lo camí vell de Montblanch.

Caigué gran quantitat de calamarsa barrejada ab aigua, posantse en terra una blanca capa de 6 á 20 centímetros de gruix segons los punts, exceptuant las reconadas en que lo vent n' hi feu grans munts en termes, que lo dimars al matí encara s' en trobaba.

Los grans de calamarsa eran de forma arredonida y per terme general de sis milímetros de diámetro, habentnhi n' obstant que 'n tenian dotse. Ficat lo termómetro dintre una massa de calamarsa, marcaba la temperatura de 1 grau devall cero, aixís es que l' aire refrescá notablement, de manera que á punta de dia lo termómetro marcaba cero, habentse format un tel de glas en los bassots immediats al poble.

Los danys produïts son de alguna consideració, sobre tot en las vinyas, fruïterals, hortalissas y sembrats avansats. Hi ha lo pensament de demanar al Estat que condoni la contribució de las terrás malmesas; mes, parlant francament, si bé hi veyem motius per aixó y molt mes demanar, no creyem se alcansi res. Los que hem rebut s' haurem de fer cárrech de alló del *turur-rut qui gemega ja ha rebut*.

També á Tarragona va pedregarhi lo dissapte, y á Rocafort y altres punts lo Diumenge. En la Conca de Barbará las vinyas han rebut un poch per la baixa de temperatura y en la Conca de Tremp encara han rebut mes dany. En una paraula, han corregut mals vents y qui ha rebut.... ha rebut.

..

Dillums se repartiren á domicili las cédulas electorals per Ajuntament y diputat provincial.

Los dias designats pera eleccions municipals son avuy y los tres següents.

..

Diumenge próxim passat tingué lloch en la capital de la Provincia l' adjudicació de premis del Certámen que anyalment celebra la societat *Ateneo Tarraconense de la clase obrera* en honor al príncep dels inge-

nis espanyols, D. Miquel Cervantes Saavedra.

Serian las deu y mitja del matí quan sortí del Ateneo y en direcció al Teatre principal una comissió composta dels senyors Governadors de la Província, Sr. Alcalde, Junta del Ateneo, Jurat, representants de la premsa y demés personas invitadas al efecte. Arribada la comitiva al citat local, lo qual estava decorat ab gust y profusament il·luminat, lo senyor Governador, Civil passá á ocupar la presidencia y declará obert l'acte ab un breu, pero eloqüent discurs. Per ausencia del Dr. J. M. de Barberá, lo senyor Opisso llegí un notable discurs presidencial, degut á la ploma del primer. Acabat aquest, lo Sr. Musté, secretari del Jurat, llegí una ben escrita memoria, que li valgué bastants aplausos. Inmediatament se passá á la obertura dels plechs, resultant esser lo poeta favoregut ab la flor natural, D. Joaquim Comabella per sa composició *Lo fadrí argenter*, qui el-legí per regna de la festa á la simpática senyoreta filla de don Joseph M. Rodriguez.

Lo segon premi, consistent en una corona de plata, lo guanyá nostre benvolgut amich, D. Pere A. Torres, per sa col·lecció de «Faulas»; las quals, foren llegidas pe 'l mateix autor, sent interromput un sens fi de vegades per grans salvas de aplausos, principalment en la última, titolada: *Lo Gat y la Rata*.

Lo liri de plata se adjudicá á la poesia «*Hernan Cortés*», deguda á la ploma de D.ª Carmelia Cociña de Llansó.

La copa de plata y or la guanyá la composició titolada: «*El cuarto honrar padre y madre*»; la que resultá ser de autor anónim, pero lo Sr. Torres se apresurá á llegirla.

Acte seguit se doná coneixement dels agraciats en los treballs artístichs, com també dels alumnos del Ateneo que mes se havian distingit durant l'últim curs.

D. Artur Corbella, individu del Jurat, feu lo discurs de gracias ab tal acert, que res deixá que desitjar. Lo senyor Governador Civil doná per conclós lo acte.

Sentim vivament no podernos ocupar mes estensament de la festa, per no permétrerho las dimensions de nostra publicació.

Desitjem que lo Ateneo segueixi celebran aytals festes, puig reportan mes utilitat á nostra terra de lo que molts s'afiguran.

...

Llegirem en *La Opinion* de Tarragona que 'ns asseguraba que lo Ajuntament de aquella ciutat atendria los desitjos de que 'ns ferem eco en nostre número passat; puig li constaba que se establiria un fieltó en lo portal de Lleyda. Donem anticipadament las gracias al referit Ajuntament.

...

Avuy á la una de la tarde se celebrará en la capital del Principat la solemne distribució de premis dels Jochs Florals, acte que tindrà lloch en lo gran Saló de la Llotja.

Ha obtingut la flor natural nostre benvolgut amich y col·laborador d'aquest setmanari D. Artur Masriera y Colomer qui nombrará per Reina de la Festa á la Compesa de Bell-lloch. La poesia premiada se titula *La Tallada* y 'n donará lectura don Joseph Masriera.

Lo discurs presidencial, escrit per lo Reverent D. Jascinto Verdaguer, será llegit per D. Jaume Collell, canonje de Vich y Director de *La Veu del Montserrat*, un y altre Mestres en Gay-Saber.

Está encarregat del discurs de gracias D. Francesch Matheu.

...

Després de haber donat la S. Comunió als presos; essent encara presents l'Ajuntament, Comunitat, y demés acompanyants, per un descuit involuntari de un escolanet que trabucá un candelero ó no se sab com va esser, se incendiaren los cortinatjes de la capella quals essent en sa major part de cotó, se cremaren promptament apesar de habershi tirat en seguida á apagarlos los pressos y altres personas presents, resultant quatre de ellas ab mes ó menos lleugeres cremaduras.

...

Un carreter de S. Pere de Ribas al venir de la fira de Verdú, dimars de la setmana passada, se trobà per lo camí ab un home que li entaulà conversa, acompanyantlo un bon tros de camí, y al esser prop del barri de Fontscaldes, aprofitant un moment de descuit, lo amenassà ab un punyal, exigintli los diners ó la vida; á qual agressió, sorprés lo carreter, no tingué altre recurs que entregarli tot lo diner que portava. Lo robat, després d' haver donat part al Alcalde de Fontscaldes, retrocedí cap á Montblanch, punt ahont s' havia encaminat lo lladre. Allí doná també avís á las autoritats, mes, fins al present, no se sap hagi sigut agafat.

Havent tingut de aplassarse la inauguració oficial del ferro-carril de Valls á Vilanova y Barcelona y no essent per lo mateix possible la solemne distribució de premis del Certámen-literari á la fetxa senyalada en lo *Programa*, se ha disposat prorogar fins al 30 de Juny vinent lo plasso indicat pera l' admissió dels treballs literaris que 's presentin obtant als premis oferts en dit Certámen.

La major part dels dias y al esser á entrada de fosc se colocan casi frente de la casa de la Vila uns quants xicots de 8 á 9 anys que cometen groserias á totes las noyas que per allí passen.

En lo carrer de la Cort també s' hi forman uns rollets de pagesos que fan altre tant.

¿Volen las autoritats corresponents posarhi correctiu?

RELIGIOSA.

Parroquia de S. Joan Batista.

Avuy á las 8 matí comunió general dels noys y noyas que van á rebre-la per primera vegada. A las 9 y mitja la Confraria de N. S. del Roser, establerta canónicament en dita parroquia, obsequiará á sa patrona ab un ofici solemne, cantat á veus y acom-

panyament d' orga; lo sermó está á càrrech del Rnt. Arxipreste de la mateixa, Dr. don Baldomero Vilanova. A las 4 de la tarde se farà la funció acostumada, rosari resat etc. acabant ab la professó que 's farà per dins de l' Esglesia, portant lo S. Sagrament baix tálem. A las 5, vespres solemnes, se benehirán las rosas y professó. Inmediatament comensará lo Mes de Maria á càrrech de las Fillas de l' Inmaculada Concepció. Lo Mes de Maria continuarà tots los dias á las 7 de la tarde y en los festius á las 6 y mitja.

Parroquia de N. S del Càrme.

A las 8 matí primera comunió dels noys y noyas. A las 9 y mitja missa parroquial. A las 5 de la tarde després del Mes de Maria, 's farà la professó per dins l' Esglesia ab Jesús Sagramentat.

Lo Mes de Maria se celebrarà tots los dias de treball á las 7 del matí y en los festius á las 4 de la tarde.

Esglesia de Caputxins.

Avuy la funció del Sagrat Cor. Comensa lo mes de Maria.

VULL ESSER PERIODISTA.

Quan jo valia alguna cosa, ó lo menos aixís s' ho pensavan los que 'm rodejavan y celebravan mos acudits, era redactor de un periódich, per mes senyas polítich, que no vull anomenar pera guardar las consideracions degudas als que foren mos companys per mes que avuy estigan romputs los llassos qu' ens unian.

Set eram los redactors y per una série d' acontexements que vaig á contar ab brevetat, me vegé solitari per alguns dias en lo inamoblat pis qu' ens servia tot á l' hora de punt de reunió, redacció y administració.

Lo qui feya de Director s' havia ficat tant á fondo en política, que arribá á cridar l' atenció dels de la Cort y 'ls feu entrar en desitj de coneixerlo personalment, desitj que fou satisfet ab molta facilitat per part

del Director perquè no tenia altre propòsit que 'l de conquistar-se un nom en lo camp de la política y tenir la vanagloria de alternar ab l'encopetada gent de la Vila del Manzanares.

Resultat de son viatge fou que al retorn se dongués en cos y ànima á la política y comensés á correr lo districte fent prosélits pera las ideas que sustentava y pera arribar á esser un dia diputat á Corts,

L'exemple del Director prompte fou seguit per altres redactors, qui, limitant sas pretensions á mes baixa esfera, comensaren á remourer influencias pera escalar honrosas posicions.

Lo periódich era per élls lo de menos, no obstant de que creyan que 'ls tres redactors que quedavan eram prou pera sostenir-lo ab lo mateix interès que abans. Mes volgué Deu que un d'aquestos al veurer que cada dia ens trobavam los mateixos tres pera omplir los números y judicar los treballs que enviaban los col·laboradors, comensá á ficarse al cap que consell de tres no valia res y que lo periódich era un camp perdut, y per mes que procurarem no 'ns abandonés reconeixentli mes saber que als dos que 'ns quedabam, ens deixá á la lluna de Valencia sens poguer deturar tan extremada resolució.

Al ensandemá mateix me trobí sol, tot sol en lo pis de la Redacció. Ni sisquera lo administrador vingué á l'hora acostumada. Al cap de llarch rato, comparegué entregantme un paperet en qual mon company me manifestaba tenia que marxar per uns quants dias. Al llegir-lo l'ànima me caigué als peus. Me quedava duenyo absolut del camp: tenia que fer la feyna de set redactors y no 'm quedava altre recurs que fer-la ó fingirme malalt y deixar lo periódich en suspensió.

No vull contarvos la feynada que hi ha en escriurer un periódich diari com era aquell. Mal d'ament copiés l'article doctrinal y fes correr mes que un sastre las estisoras tallant trossos d'altres periódichs pera omplir la secció de noticias varias, mal d'ament los corresponsals m'envies-

sin llargas cartas, hi cabia tanta lletra que no podia donar l'abast á escriurer sino treballant nit y dia com un negre. Y lo que mes torment me daba era los ratos qu'hem feyan perdre las visitas, venint á preguntarme per lo Director ó los altres redactors. Alló 'm matava perquè m'estavant renovant la llaga. «—Que no hi es D. Fulano?—No senyor, avuy ha dit que no vindria.—¿Sembla que copiem molt d'uns quans dias ensá?—Si, d'aquella manera.... com que passen tantas cosas á fora y aquí no s'enté coneixement los hem d'enterar.—¿Donchs que no continuan aquelles varietats?—Lo qui las escribia está malalt.—¿Qué no podrian escriurer un articlet sobre.....?—Ja n'hi ha un d'encarregat.—¿Qué fá D. Fulano que no escriu res?—Te molta feyna.» Y aixís m'estaban amohinant fentme perdre lo temps y la paciencia com si lo periódich hagués de ferse tot sol.... be es veritat que ells ignoravan la verdadera situació que jo encubria ab tota la diligencia possible.

Un dia, ó mes ben dit una nit, despres de haber format un article de fondo retallant d'así y allá y d'haber escrit un parell de solts de assumptos locals que 'm manifestaren á última hora y feren tart, per via de descans estaba meditant de que escriuria un article per varietats quant comensaren á pesarme los ulls y 'm quedí endormiscat.

Entre adormit y despert, estaba rumiant sobre lo traí de la meva nova situació sens topar ab qui donarne la culpa, en mitj de una confusió espantosa d'ideas que s'anaban atropellant com las arenas rebatudas pel vent, y s'allunyaban mitignantse á impuls de la son que m'abaldia, quant sentí una veu dientme ab molta cortessia.

—¿Es vosté lo Director del diari? Jo, passantme la mà pel fron y per los ulls pera cerciorarme de que no somniava, vegé tenia devant un jove elegant, ab las sevas ulleras, cadena de relotje, bastonet de jonch, vestit ab pulcritut anglesa, y que barret en má esperava la resposta.

—¿Si só lo Director? Jo li diré, si es per algun anunci de comers ó de teatre ó esta-

bliment, passi al altre sala que hi trobará l' administrador,

—No senyor, no es per axó. Me respongué ab la mateixa actitud y finura. Es per un assumpto important.

—Cubreixis home cubreixis y fassi lo favor de pendrer asiento.

—¿Es dir que vosté es lo Director?

—No senyor. Lo Director es fora ciutat; pero jo só lo suplent com á redactor principal. Aixís es que si vosté compren que puch servirlo per l' objecte que 'l porta, no té mes que manar.

—Gracias. Sens compliments, (digué posantse lo sombrero) vaig á manifestarli l' objecte de ma visita.

Jo vull esser periodista.

—¿De serio?....

—Si senyor. Tinch una predilecció especial á serho. Hi tinch vocació.

—¿Qué ja ha escrit en altres periódichs?

—Si senyor. He sigut corresponsal de *La Gaceta popular*, del *Cascabel* y molts altres. He enviat xaradas y salts de cavall al *Jaque-mate*, articles á varias revistes, he escrit varias comedias y dramas per folletins de periódichs....

—Puig vosté ja es vell del ofici.

—Es á dir, redactor no he estat may. Era no mes que colaborador.

—Bé ja vé esser lo mateix..

—O pot ser encara es mes difícil porque los redactors tenen carta blanca y los colaboradors anem á puntadas de peu. Vull dir que no 'ns tenen cap atenció ni 'ns estiman per res.

—Sí, sí, ja entench. Son si 'n queda.

—Aixó mateix.

—Per bé que escrigan, sos treballs casi sempre son desexats.

—Aixís me passa á mi.

—¿Pot ser no! han volgut publicar may res?

—Res, absolutament res.

—Com que 's pensan que no mes saben escriurer ells....

—Aixís es, pero vosté 'm sembla molt mes considerat y.....

—¿No 'm deya que volia alguna cosa?

—Voldria esser redactor. Periodista.

—Y.... ¿qué es lo que li agrada mes escriurer?

—Tot m' es igual. Articles de fondo ó de varietats, solts, xaradas, poesias...

—¿També es poeta?

—¿No l' hi he dit que he escrit varias comedias y dramas?

—Ah, si; mes me creya que no fossin en prosa.

—¿En prosa!! ¿Per ventura s' poden escriurer comedias en prosa?

—Es veritat, are no s' poden escriurer.

—Ni are ni may ha de dir.

—Si, si, vosté te rahó, no s' en ha escrit may cap. Yo m' equivocaba tontament.

—Donchs si senyor. Jo só poeta, desde molt jovenet he escrit mol, porto gran afició al periodisme, y desitjaria com li he dit formar part d' eixa il·lustrada redacció.

—Vosté deu haber llegit molt.

—Oh, bastant, bastant; pero la veritat, sempre m' ha agradat mes escriurer que llegir.

—Ab tot, vosté haurá estudiat los clá-sichs llatins y los espanyols, no desdenyantse de estudiar també en llibres estrangers...

—Dispensi, no he estudiat res d' aixó.

—S' haurá dedicat á la poesia, haurá llegit á Eurípides, Aristóteles, Sóphocles, Homero, Anacreont, Metastasi y altres entre 'ls Grechs, á Horaci Virgili, Juvenal, Marcial, Fedro y altres entre 'ls llatins, á Hita Naharro, Castillejo, Melara, Cervantes, Lope, Quevedo, Gongora, Moreto, Calderon, Solis, Argensolas. Herrera, Garcilaso, Jovellanos, Melendez, La Rosa, Breton, y altres entre 'ls espanyols....

—No s' cansi, no senyor, no he llegit res de tots aqueixos que diu. ¿Com á mi me agrada mes escriurer que llegir.....

—Si, vaja, ja comprench, vosté no vol res de l' antigalla. Deu llegir las comedias modernas. Hartzenbusch, Echegaray, Arce,....

—Tampoch, tampoch. No llegeixo res d' axó. Novelas y periódichs, encara n' he llegit alguna; pero lo demás.... res.

—Es dir que vosté es un poeta natural; format sens estudi, ¿ho felicitat! ¿Vosté no

sap lo que val. ¿Vosté vol ficar-se á periodista quant te obertas tantas portas de teatre hont entussiar al públich ab las sevas produccions *originals*?

—Es que jo vull comensar per periodista.

—Pero tenint á la mà medi mes apropiat...

—Es que abants vull donarme á coneixer en los periódichs....

—Pero habent estat ja colaborador de tants....

—Ja li he dit que no m'han volgut insertar may res.

—Ah, si, bé. Es dir que vosté desitja ser redactor pera crearse un nom.

—Si senyor. Axó es, redactor. Un nom.

—Y vosté escriuria....

—Tot lo que se m' encomani.]

—Vosté ja deu saber que 'ls periodistas estem continuament esposats á ser criticats, á sostenir polémicas, á defensarnos....

—Ja ho sé. ja; per axó he après tirar lo ganivet, manejar l'estoch, tirar al blanch, á pistola y revolver y jugar lo bastó de manera que no 'm fá por ningú.

—Donchs aixís, vosté será un gran periodista.

—Vosté se n' burla.

—No senyor, no, li dich ab franquesa. De tots los periodistas de avuy dia, pochs en trobariam que reuneixin tant bonas condicions per serho.

—Vosté m' adula.

—Home, per Deu, no ho prengui aixís. ¿Qué li falta á vosté pera ser periodista? Hi té vocació.....

—Molta.

—Sab lo necessari pera defensarse y fer-se respectar.

—¡Oh! axó prou.

—Donchs no s' necessita res mes. Vosté ha llegit periódichs que sens dupte los escriuria vosté millor....

—Prou, cada dia.

—Tindrà un estil agradable adquirit com aficionat á la novela, ab la lectura del Quijote, que el deu fins saber de memoria...

—¡De memoria lo Quijote! No senyor, no, no vaig tindre coratge ni de acabar d' llegir la mitat del primer tomo.

—Es possible.

—Si, senyor si, no m' agradan aquellas rucadas y bestiesas de aquell héroe boig. Alló es tonto y no paga la pena ni de llegirho.

—Ja entench. Vosté deu esser de la escola realista....

—Dispensi se equivoca de mitj á mitj, Jo só de la escola federal....

—No vull dir en política, vull dir en literatura. Vosté deu saber que en literatura lo mateix que en pintura hi ha realistas....

—Si senyor, si, realistas purs que s' volen fer tornar als temps de Mari-Castanya, Jo no 'n só, no senyor, só dels que sempre cridan avant.

—Ja comprench,... vaja,... vosté es un literat modern.

—Axó, axó; modern. Apassionat per los periódichs avansats, amant com lo qui mes de las novelas...

—¿De las francesas també?

—Oh aquexas sobre tot. Alló al menos es positiu. Los personatjes son gent com nosaltres, las situacions interessants....

—Ja las coneix. Al fi vetj que vosté farà carrera.

—¿Vol dir?

—No ho dupti pas. Per lo poch que habem parlat y per la ensenyanga que vosté demostra haber adquirit, no dupto pas estarém llarch temps units.

—Es dir que puch confiar ab la plassa de redactor.

—Ja veurá no hi ha vacans; però 'm prometo obtindre del Director, que vosté entri en la Redacció.

—Ja li pot fer present que renuncio al sou que 'm correspongui, porque los federales volém que 'ls cárrechs sigan gratuïts.

—Per lo que cobrém no tinga por li remordeixi la conciencia al rébreho.

—De totas maneras consti que no vull res.

—Constará.

—Y ¿li sembla seré redactor?

—¡Qué si ho será!! Si es nascut es pres-sament. ¿Desitja comensar á escriurer alguna cosa pera presentarho per mostra.

—Vosté m' afavoreix massa.

—Jo no faig mes que donar á cada escú lo que s' mereix.

—Vosté m' sofoca ab sas alabansas.

—No es alabansa que es justicia.

Digué jo, allavors alsantme y revestintme de gravetat. Donguim la má, jove, desde est hora en avant fins á tant que vosté tinga escrita una memoria pera llegirla lo dia de sa recepció en la Redacció, pot contar com si ja fos redactor. Si lo Director se negués á admétrerlo com á tal per falta de vacant, jo, segur de obrar ab llealtad, me retiraria pera deixarli la meva plassa. Entretant si vosté vol compartir ab mi la part de treball que 'm toca, podrá ferho si li acomoda.

—Moltas gracias. Disposi de mi.

—Ara mateix me serviré per escriurer unas varietats per lo número de demá passat.

—Acepto. Sobre que las vol?

—No, ja veurá, las de demá passat las faré jo; vosté 'm serviré; mes entretant escriga la memoria pera lo sua recepció en lo cos de Redacció.

—Será servit.

—No 's pasarán dias. Fássila promte, creguim. Aquesta nit mateixa, ja que 'm sembla está inspirat, agafa la ploma y escriu una dissertació sobre l' orgull que sent de entrar en lo espinós terreno periodistich, hont se presenta armat de totas armas, pera combátrer als enemichs, l' importancia que té lo periodisme en temps revoltós com lo present, la gloria que 's conquistan los redactors que no son pobres d' esperit etc. etc., y ja veurá com li surtiré bé.

—Oh, gracias, gracias. He trobat en vosté un gran home y un gran protector. Sentho haberlo interromput en son treball.

—Ca, aixó ray, si jo m' estava sens fer res. Ja sab que pot disposar.

—Igualment, carrer de..... n.º..... pis segon, té la seva casa. Nos molesti, retiris, passiobé, descansi de gust..... me cridava tot baixant las escalas á perill de trencarse la nou del coll no mirant hont posava los peus de content que anaba.

Jo sens ni saber si era efecte del somni ó

de la realitat tot lo que 'm semblava haber dit y sentit, vaig posarme á escriurer estas varietats.

No van anar al imprenta lo ensandemá com m' habia proposat, perque va arribar lo Director del periódich y vist que perque 'm queixava de la soletat ab que m' habian deixat ell y los companys, encara 'm reganyaba, sens pérdreli lo respecte vaig enjugarlo á dida, dihentli que s' busqués ruch per aquella carga, sens que 'm recordés recomenarli pera durla á aquell jove dels lentes, bastonet, cadena de or y botas de xarol tant *corrido* y tant periodista, que 'm doná motiu per est article.

LA FIRA DE VERDÚ.

No hi ha dupte que molts son los qu' esperen ab candeletas que vingui la fira. Qui mes qui menos pensa fer un negoci rodó, y pocas vegadas surt la cosa tal com un desitja. Aquí teniu tota mena de tractants de bestiar que recorren la seca y la meca pera presentar exemplars que cridin l' atenció de tothom. Marxants d' un sensfi d' industrias qu' exposan sos productes. A cents los propietaris que van á comprar ó cambiar los animals pera sos treballs de camp. Com també lo bé de Deu de nenas, bonicas com les floretas del bosch, y no menos aixerits joves de la terra, que, á istil dels tractants, marxants y altres, hi van pe 'l seu negoci, encara que per assumptos molt distints. Las firas y festas majors son per la fadrinalla bertrols pera pescarse mútuament. Los pares, ab dissimulo, portan sas fillas á la exposició de la joventut, y, aquesta s' exposa ella mateixa. En las firas hi acuden aixams de xarlatants, arrenca-caixals y curanderos que, ab sas enganyifas, volen curar totas las dolencias, y lo que verdaderament curan son sas butxacas, *escurant* las dels pacients. Y, en fi, s' hi troban mil curiosos, com jo, que sols van á fira, per lo mer

fet d' anar á fira y misserejar lo que 'n ella passa.

..

A las quatre de la tarde del dia 19 del present, arribarem al antich poble de Verdú que si, en veritat, no té gaire de notable, en cambi, durant la fira s' hi passen estonas agradables. Allí no existeixen fondas ni hostals, n' obstant d' acudirhi gent de tot arreu. Cada casa es una fonda y cada persona un criat; tothom s' allotja com la tropa y cada qual té de comprar-se la minestra. En las casas, sols donan un recó ahont dormir y s' encarregan de cóurer lo que se 'ls hi porta; pagantse per lo primer una pesseta per nit, y per lo segont sis quartos per menjada. Curiós es veurer personas d' alta posició, convertits en assistents, anant á la compra ab lo cistell al brás. L' idea de qu' en las casas no 's vulguin encarregar d' est treball se comprént perfectament. Generalment, las personas que acudeixen allí may se 'n han vist de mes frescas que 'l tenir que anar á la compra, y, per consegüent, no están acostumadas á regatejar, per aixó, los que venen queviures se valen de l' ocasió pera ferlos pagar un ull de la cara per cada cosa que compran, mentres que, no passaria aixís entre 'ls mateixos del poble.

..

Prop de mitj mes dura la fira, pero 'l dia designat pera la major animació es lo 25; mes, com aques any ha caigut en dilluns, ha sigut motiu pera que 'l 24 fos lo preferit.

Desde las primeras horas del citat dia se vegé per tots cantons gent que ab la major satisfacció acudia á fira. ¡Imposible descriurer lo cop de vista que presentava la plassa y demés carrers del poble! Munió de papadiners cridant com á desaforats. Altres enganyant á la jovenalla ab las tauletes de rifar. Mes enllá fan jochs de mans, ensenyan feras, la *niña gorda* ó bé la lluna en un cove. Y, en totas parts, badochs que contemplan aquestas cosas, per ells desconegudas, esposantse al mateix temps, á que algun deixeble de Caco 'ls hi escuri las butxacas.

..

Aquest any los tractans de bestiar mular no poden queixarse de la fira, puig com ells saben perfectament l' estat en que 's troba nostra pagesia, han fet pagá del bech y de las unglas los maxos y mulas del *pel*, sent lo terme mitj de quinze á setse unsas per animal, (n' obstant d' haversen venut un parell per quinze mil rals). Los animals treballats no han tingut gaire preu, per presentarsen mes de lo acostumat, y per lo tant, los *payets* no han pogut fer gaires *curriolas*. En quant á yeguas y cavalls pochs han sigut que valguessen la pena d' esser mirats.

Com desd' algun temps en aquesta part van efectuantse las operaciones ants de temps, los tractants han convingut en firmar un document compromettentse á no vendre cap animal fins al dia 20. D' aquesta manera molts no 's trobarán xasqueixats, com ha succehit en la present fira. Deu fassi que aquest compromís no 's converteixi en paraula de gitano!

..

Veyeu aquell pagés que vá pe 'l carré de Margorell, trist y ab las mans á las butxacas, de segú que no donará bonas noticias de la fira. Ants d' ahir arribá ab un parell de mulas y uns quants duros pera lo que l' hi pogués succehir. Vengué 'ls animalons á un preu mes que regular, pero 'ls jugadors s' encarregaren de traurerli 'l bon humor y 'ls quartos.

Dret á Tárrega vá un jove montat en una llustrosa mula, es l' hereu de una forta casa d' Urgell que, després d' aver venut los bous á bon preu, se n' entorna cap á sa casa satisfet de la fira.

Veyeu aquell home, esgargamellantse en mitj del carrer, es un que aná á fira per comprar un animaló, y ha sigut víctima dels *curriolers*, donantli una mula cega, guita y vella.

Aquell parell d' enamorats que s' estan en lo balcó del café tirantse floretas, son dos que l' un s' ha firat de l' altre. Lo preu que cada hu té se sabrá dins pochs dias en casa del notari, y mes tart, lo tracte será sellat per lo rectó al peu del altar.

Axís es lo mon, á uns 'ls hi vá bé y á altres malament; y, cadaqual conta de la fira segons los negocis que ha fet.

30 Abril de 1881.

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General